

7-8

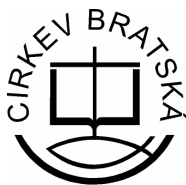
Zbor v Košiciach

Ročník 11

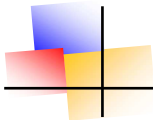
júl - august 2010

Zborové listy

EVOLUČNÍ TEORIE A KŘEŠŤANSTVÍ

Špeciálne vydanie

Evoluční teorie a křesťanství

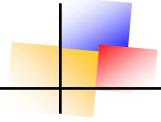
– jde to dohromady?

Filip Jetmar, říjen 2009

Ještě během studií na Masarykově univerzitě jsem se zúčastnil několika studentských mší v katolickém kostele a už tehdy se mi zdálo, že bratři katolíci tak úplně nevěří ve stvoření světa, jak jsem mu při čtení prvních kapitol knihy Genesis rozuměl já, ale že uvažují o evoluci, aniž by jim to činilo nějaké potíže. Postupně jsem nabyl dojmu, že většina katolíků uznává platnost evoluční teorie a snaží se ji "skloubit" s křesťanskou vírou, zatímco evangelikálové mají sklon evoluční teorii odmítat a mnohem více jich věří v přímé stvoření Bohem. I tohle byl jeden z důvodů, proč jsem se nestal katolíkem, ale protestantem.

Jsem totiž z těch, kteří na základě prozkoumávání nejrůznějších poznatků a vědeckých faktů prodělali přerod z přesvědčeného ateisty na věřícího křesťana. Klíčovou roli v mém životě hrálo určité zpochybnění či "znejistění" evoluční teorie a poznání, že stvoření světa Bohem nemusí být nutně nesmyslnou pohádkou, jak se to nevěřícímu člověku může na první pohled jevit. Dnes dám v otázkách vzniku světa a původu života víc na Bibli než na teorie evolučních biologů. Přitom biologii jako vědu beru vážně, vždyť jsem sám vystudoval přírodovědeckou fakultu a biologii (společně s chemií) učím na gymnáziu. Chcete-li, můžete mě zařadit do tábora kreacionistů, i když mám tu a tam k jejich argumentaci své výhrady. Po svém obrácení jsem ještě mnoho let žil mimo církev, nakonec jsem ve svých dvaatřiceti letech vstoupil do Církve bratrské.

Otázkami evoluce a stvoření se zabývám s různou intenzitou od roku 1992 a toto téma mě stále silně přitahuje. Bylo už napsáno mnoho knih a článků přinášejících odborné argumenty a přírodovědecké důkazy pro i proti evoluci, každoročně vycházejí další. Ve svém příspěvku se však nechci dívat na evoluci, resp. stvoření, z pohledu přírodních věd. Nebudu řešit, zda je evoluční teorie dobrá nebo špatná, pravdivá nebo mylná, dokázaná nebo vyvrácená. Nanejvýš se v této jediné větě přiznám k názoru, že je to teorie ohromující, velkolepá, kvalitní a přesvědčivá – je ale také neuvěřitelná, ostatně

stejně jako může člověku připadat neuvěřitelné stvoření světa za šest dní zásahem nadpřirozeného Boha. Jde o to, jakým argumentům a jakým důkazům člověk přikládá větší váhu a které ze všech těch neuvěřitelných věcí je ochoten připustit. A že nakonec jde především o víru, víru ve stvoření stejně jako víru v evoluci, dokumentuje fakt, že ani mezi odborníky nepanuje v otázkách původu života shoda, ale že zastávají velice rozdílné, rozmanité a často dokonce protichůdné názory.

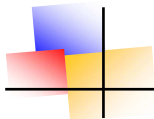
Mám v úmyslu zjistit, zda mohu jako křesťan, jenž přijal Bibli za Slovo Boží, které je pravdivé, bez obav a výčitek přijímat také vědeckou evoluční teorii, jak o tom píše a přednáší například známý katolický kněz a biolog Marek Orko Vácha, nebo jestli se pohled Písma a evoluční vědy vzájemně natolik vylučují, že bude nutné jedno z toho zavrhnout. Odpovědi hledám v Bibli, argumentuji biblickými texty a důkazy z oblasti přírodních věd mě pro tuto chvíli tolik nezajímají. Je tu ovšem jeden zásadní problém, otázka, na kterou se ve své skromnosti neodvažuji odpovědět: Rozumím biblickým textům správně?

Bůh a evoluce.

V Církvi bratrské se lze setkat s lidmi, které problematika evoluce (ve vztahu ke křesťanství) nějak zvlášť netrápí nebo jí příliš nerozumí, a tak se tím ani nezabývají. Jiní evoluci odmítají, ale jsou tu také stoupenci evoluční teorie nebo její teistické formy^[1]. K těm proevolučně zaměřeným patří i bratr Pavel Javornický, jemuž nedávno vyšla kniha s názvem "Když se věda s vírou nehádá"^[2]. Ta byla hlavním impulsem k napsání tohoto příspěvku.

Pavel Javornický se v závěru knihy pokusil rozdělit lidi do 5 kategorií podle toho, jaké stanovisko k víře v Boha a k evoluci zaujímají. O třetí skupině píše: "Jiný věří pevně v doslovné podání Bible, je tedy ve vztahu k biologii 'kreationalista' se všemi důsledky. ... Takový člověk bude mít ovšem neustálé problémy, když uslyší o něčem z přírodních věd, co 'neharmonizuje' s jeho přesvědčením. Cožpak on, ale jeho děti budou mít zbytečné problémy ve škole a při vyšších studiích. A to je podle mého názoru zbytečné."

Sám autor se pak řadí do poslední, páté skupiny: "A je tu i ten, jehož víra je pevně zakotvena v Bibli, svěřil svůj život na zemi i ve věčnosti Ježíši Kristu, ale jeho 'víra se s vědou nehádá'. Naopak, poznává krásy toho, co věda odkrývá, a nebojí se, že ho to připraví o víru."

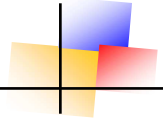
Vážně je lepší, když křesťané a jejich děti přijmou vědeckou evoluční teorii jako fakt a vyhnou se tak "zbytečným problémům"? Skutečně se pak nebudou muset bát, že je "to připraví o víru"? A není snaha skloubit evoluční teorii s Biblií a tím se vyhnout "zbytečným problémům" jen pohodlnější cestou, která by však mohla vést i do záhuby?

Například pro mnohé rozumově založené křesťany, k nimž patřím i já, bylo odmítnutí evoluční teorie cestou k přijetí Boha. Boha jako Stvořitele. Kdyby se potvrdila platnost evoluční teorie, mnohé by pro nás ztratilo smysl a možná bychom za nějaký čas dospěli k závěru, že k vysvětlení čehokoli vůbec Boha nepotřebujeme. Možná bychom se nechali oklamat, že Bůh neexistuje a že Jeho jednání v našich životech bylo jen zdání, souhra okolností a náhod. Pokud ztratíme pro naši víru rozumové argumenty, potom se *máme* čeho obávat.

Možná že v knize Genesis nejsou nejdůležitější informace pro naši spásu, ale je tam zápleтка příběhu, který se line celou Biblií, příběhu obyvatel planety Země a jejich Stvořitele. A tato zápleтка byla definitivně rozuzlena až smrtí a vzkříšením Ježíše Krista. Genesis je základním stavebním kamenem celého křesťanství. Pohněte s ním a celá křesťanská víra se zhroutí jako domeček z karet.

Člověk má před sebou na jedné straně biblickou zprávu o stvoření a na straně druhé vědeckou teorii evoluce. Na první pohled jsou obě vysvětlení vzniku světa v rozporu. Vždy, když se někdo pokusil tyto rozpory odstranit, pravděpodobně si předem vybral jedno z vysvětlení (třeba i podvědomě), kterému dal přednost. Potom buď přizpůsoboval vědecké teorie doslovnému chápání Bible a "vědecky" se snažil Bibli dokázat, nebo přijal za svou evoluční teorii a té přizpůsobil výklad biblických textů. Avšak význam textů knihy Genesis (ani jakýchkoli jiných textů v Bibli) nelze měnit tak, aby vyhovovaly moderním poznatkům přírodních věd. Význam biblických textů musí vyplývat z poutivé exegeze.

Pavel Javornický a další zastánci teorie TEISTICKÉ EVOLUCE^[1] musí věřit tomu, co se já na dalších stránkách pokouším zpochybnit. Na základě citátů z Bible se snažím ukázat, že evoluční teorie a křesťanství nejdou dohromady a že stoupenci teistické evoluce přizpůsobují Bibli přírodním vědám a rozpory mezi evolucí a Biblií zamlžují.

Jan 5,46-47: *Ježíš řekl: "Kdybyste opravdu věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně. Nevěříte-li tomu, co on napsal, jak uvěříte mým slovům?"*

Smrt - hlavní problém teistické evoluce.

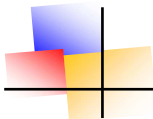
Evoluční teorie počítá se smrtí jako s něčím naprosto přirozeným, co vždy působilo v populacích organismů jako důležitý faktor přírodního výběru a regulace početnosti. Je-li člověk ateista, nemá s tím problém. Je-li ovšem křesťan, který bere Bibli vážně, ale současně uznává platnost evoluční teorie, musí nějak vysvětlit biblické verše, jako jsou tyto:

Genesis 2,16-17: "A Hospodin Bůh člověku přikázal: »Z každého stromu zahrady smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.«"

Genesis 3,22: "I řekl Hospodin Bůh: »Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky.«"

Římanům 6,23: "Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu."

Římanům 5,12-21: "Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhřešili. Hřích byl ve světě už před zákonem, ač se hřích nezapočítává, pokud není zákon. Smrt však vládla od Adama až po Mojžíše i nad těmi, kdo hřešili jiným způsobem než Adam. On je protějšek toho, který měl přijít. S milostí tomu však není tak jako s proviněním. Proviněním toho jediného, totiž Adama, mnozí propadli smrti; oč spíše zahrnula mnohé Boží milost, milost darovaná v jediném člověku, Ježíši Kristu. A s darem milosti tomu není jako s následky toho, že jeden zhřešil. Soud nad jedním proviněním vedl k odsouzení, kdežto milost po mnohých proviněních vede k ospravedlnění. Jestliže proviněním Adamovým smrt se zmocnila vlády skrze jednoho člověka, tím spíše ti, kteří přijímají hojnost milosti a darované spravedlnosti, budou vládnout v životě věčném skrze jednoho jediného, Ježíše Krista. A tak tedy: Jako jediné provinění přineslo odsouzení všem, tak i jediný čin spravedlnosti přinesl všem ospravedlnění a život. Jako se neposlušností jednoho člověka mnozí stali hříšníky, tak zase poslušností jednoho jediného mnozí se stanou

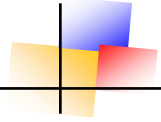
spravedlivými. K tomu navíc přistoupil zákon, aby se provinění rozmohlo. A kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost, aby tak jako vládl hřích a přinášel smrt, vládla ospravedlněním milost a přinášela věčný život skrze Ježíše Krista, našeho Pána."

1. Korintským 15,21-22: "A jako vešla do světa smrt skrze člověka, tak i zmrtvýchvstání: jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života."

Římanům 8,18-23: "Soudím totiž, že utrpení nynějšího času se nedají srovnat s budoucí slávou, která má být na nás zjevena. Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů. Neboť tvorstvo bylo vydáno marnosti - ne vlastní vinou, nýbrž tím, kdo je marnosti vydal. Trvá však naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích. Víme přece, že veškeré tvorstvo až podnes společně sténá a pracuje k porodu. A nejen to: i my sami, kteří již máme Ducha jako příslib darů Božích, i my ve svém nitru sténáme, očekávající přijetí za syny, totiž vykoupení svého těla."

Není-li člověk svázán "evoluční pravdou", dávají mu uvedené verše jasný smysl. Bůh stvořil dokonalý svět bez hříchu a beze smrti^[3]. Když Adam a Eva neuposlechli jednoduchý Boží příkaz, vstoupil do světa hřích. Podle Božích pravidel musí být každý hřích potrestán, a to smrtí. Smrt se tak stala údělem Adama a Evy, všech jejich potomků, ale i "celého tvorstva" (tzn. i zvířat). Země byla Bohem prokleta (Gn 3,17). Adam s Evou ale nezemřeli hned, přesto je z textu smrt patrná: "Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je." (Gn 3,21). Prolitá krev zvířat, z jejichž kůže Bůh udělal suknice, byla jakousi kaucí, dočasným výkupným za jejich životy. Obětování zvířat pak vidíme v celé historii božího lidu, nicméně zvířecí životy, ani životy "spravedlivých" lidí nemohly vykoupit hříchy světa a svět spasit. To mohla jen oběť nejvyšší – smrt Božího Syna, Ježíše Krista.

Jestliže ale dnešní svět povstal evolucí a všichni tvorové včetně lidí umírali i před tím, než Adam poprvé zhřešil, nemůže být smrt důsledkem hříchu. A jestliže smrt není "mzdou hříchu", jaký by potom měla smysl smrt Kristova? O čem je potom křesťanství? Podívejme se, jak se k problému staví zastánci teistické evoluce, včetně katolické církve.

Nesmrtelná duše.

Aby bylo možné věřit v evoluci, a tedy smrt a umírání zvířat i lidí ještě před Adamem, a zároveň bylo možné říci i o výše uvedených verších, že platí, bylo to vymyšleno takto: Tělesná smrt existovala vždy, byla přirozenou součástí života. Smrt, o které se mluví v Bibli jako o odplatě za hřích, je smrt duchovní. Kdo zemře duchovní smrtí, bude odloučen od Boha jako zdroje života.

Pavel Javornický k tomu píše: "Katolická církev učí, že duše člověka je "duchová duše" bezprostředně stvořená Bohem (ne zplozena rodiči) a je nesmrtelná. Při smrti se oddělí od těla, nezaniká a znovu se spojí s tělem při konečném vzkříšení.

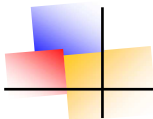
Papež Jan Pavel II.: »Tělo člověka i jeho intelekt se mohl postupně vynořovat z hmotné přírody, z evolučního dědictví. Nesmrtelnou duši ("duchovou duši") však vložil do člověka sám Bůh v jediném okamžiku.«

To je velmi pěkné vyjádření náhlého vzniku lidství, jak je líčí Bible (Gn 2,7) a jak k tomu ukazují i genetické "rekonstrukce" lidského rodokmenu od Adama a Evy." [2]

Když se Marek Orko Vácha ve své knize z roku 2004 dotkl evoluce člověka, napsal: "V jedné chvíli se tak evoluce dostává k hranici, kdy Bůh dává těmto bytostem nesmrtelnou duši." [4]

A opět Pavel Javornický: "Také naši předkové ... se objevili náhle na jednom místě (zřejmě v Africe). Odtud se rozšířili po celém světě. Jejich těla mohl Stvořitel připravovat po miliony let evolucí tzv. hominidů, ale jejich duše jsou vzácným originálem." A jinde: "Biblicky orientovaný křesťan proto nemusí být pohoršen a odrazen všemi poznatky a úvahami o "živočišném původu člověka". ... To ... "hnětení člověka Božíma rukama z hlíny" je krásné řemeslnické a umělecké vyjádření komplikovaného děje vzniku člověka, který probíhal milióny let, aby byl zakončen *vyvolením jediného páru, muže a ženy, Adama a Evy.*" [2]

Z výše uvedeného vyplývá, že Vácha, Javornický a další věří, že zvířata tuto nesmrtelnou duši nemají, ale že ta byla dána vyvolenému páru z populace "preadamitů", tedy předků člověka, po té, co dosáhli určitého stupně evolučního vývoje. Tak se Adam a Eva stali prvními lidmi. Měli nesmrtelnou duši, ale i ta propadla smrti ve chvíli, kdy zhřešili. Je ale takový názor oprávněný? Kreacionista Maciej Giertych^[5], otec známého polského ministra školství, reaguje s humorem: "Obvykle se snažím odrazit jejich útoky otázkou: »Víme,

že Kainovi bylo povoleno zabít a jíst obětní beránky, ale nebylo mu dovoleno, aby zabil svého bratra Ábela. Směl zabít a sníst svou babičku?«^[6]

Zkusme nyní na základě studia Bible odpovědět na tyto tři otázky: 1) Existuje něco jako "duchová" či nesmrtelná duše? 2) Má duši jen člověk, nebo ji mají i zvířata? 3) Je trestem za hřích smrt duchovní, tělesná nebo obojí?

Ad 1) O duchové či nesmrtelné duši se nikde v Bibli nepíše. Je sice pravděpodobné, že nějaké propojení duchovní podstaty člověka s jeho materiálním tělem tu existuje, ale z ničeho v Bibli nevyplývá, že by "duše" byla od těla oddělitelná. Chápat verš Gn 2,7 jako vložení nesmrtelné duše do člověka (vlastně jeho evolučního předka) a vidět v tom náhlý vznik lidství je hodně odvážné, dokonce si myslím, že jde o herezi. Podívejme se na ekumenický a kralický překlad:

"I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem."

"I učinil Hospodin Bůh člověka z prachu země, a vdechl v chřípě jeho dchnutí života, i byl člověk v duši živou."

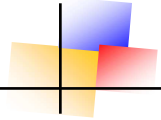
Nešlo zde spíše o "pouhé" oživení vytvořeného lidského těla?

Pro "duši" je ve Starém zákoně nejčastěji použito hebrejského výrazu *nepes*. Nejinak je tomu i v Gn 2,7. Základní význam pro *nepes* je "mající život" či "živý tvor". Nový biblický slovník^[7] dokonce uvádí, že tento význam "jasně vyplývá z Gn 2,7". O získání nějaké duchové duše, která by se mohla oddělit od umírajícího těla a nadále existovat, zde určitě nejde. Nelze to tak chápat ani z Gn 35,18 – snad proto použili ekumeničtí i kraličtí překladatelé namísto doslovného překladu, že "duše odchází", opatrnějšího ale výstižnějšího výrazu: "Ve chvíli, kdy umírala a život z ní unikal, pojmenovala ho Ben-óni (to je Syn mého zmaru), ale otec ho nazval Ben-jamín (to je Syn zdaru)." Výrazu *nepes* se také nikdy neužívá o duchu zemřelého, na druhou stranu se někdy může vztahovat i k mrtvému tělu (Lv 19,28; Nu 6,6; Ag 2,13).

V některých textech označuje *nepes* jedince (osobu), například:

Genesis 46,26: "Celkový počet těch, kdo vstoupili do Egypta s Jákobem, z jehož beder vzešli, byl šedesát šest duší, kromě žen Jákobových synů."

Numeri 31,40: "Lidských duší bylo šestnáct tisíc a dávka pro Hospodina dvaatřicet osob."

Jinde je duše spojována s krví, která "oživuje tělo":

Genesis 9,4: "Jen maso oživené krví nesmíte jíst." (Kralický překlad: "A však masa s duší jeho, kteráž jest krev jeho, nebudete jísti.")

Deuteronomium 12,23: "Jenom rozhodně odmítej jíst krev, neboť krev je život; proto nebudeš jíst s masem i život." (Kralický překlad: "Toliko buď stálý, abys krve nejedl; nebo krev jest duše, protože nebudeš jísti duše s masem jejím.")

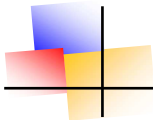
Nový biblický slovník přináší mnoho dalších odkazů, kde pojem duše (*nepes*) zahrnuje sídlo tělesné chuti (Nu 21,25; Dt 12,15.20n.23n; Jb 33,20; Ž 78,18; 107,18; Kaz 2,24; Mi 7,1), zdroj emocí (Jb 30,25; Ž 86,4; 107,26; Pís 1,7; Iz 1,14), vůli a morální jednání (Gn 49,6; Dt 4,29; Jb 7,15; Ž 24,4; 25,1; 119,129.167) nebo označuje nitro člověka (Sd 16,16; Ž 120,6; Ez 4,14). Slovo *nepes* se ve Starém zákoně vyskytuje 755krát, ale z žádného místa nelze jednoznačně vyvodit význam "duchové" duše, jak ji chápou stoupenci teistické evoluce, když odkazují na Gn 2,7. Jejich sklon k dualismu, tj. představě hmotného těla a nezávisle na něm existující nehmotné duše, je projevem řeckého, nikoli hebrejského myšlení. V Novém biblickém slovníku se pod heslem "dualismus" o duši a těle píše: "Zvláštním příkladem toho, jak se hebrejšтина vyhýbá dualismu, je biblické učení o člověku. Řecké myšlení (a v důsledku toho mnoho helénizovaných židovských i křesťanských myslitelů) považovalo tělo za vězení duše... Bible však nevidí člověka jako duši v těle, ale jako celek, jednotu duše a těla, která je tak skutečná, že dokonce i při vzkříšení, ačkoli tělo a krev nemohou obdržet království Boží, budeme mít těla (1K 15,35nn)." [7]

Ad 2) Pojem duše (*nepes*) se ve Starém zákoně používá i pro zvířata, jak je vidno například z následujících veršů (uvádím převážně kralický překlad):

Genesis 1,21: "I stvořil Bůh velryby veliké a všelijakou duši živou, hýbající se, kteroužto v hojnosti vydaly vody podlé pokolení jejich, a všeliké ptactvo křídla mající, podlé pokolení jeho. A viděl Bůh, že to bylo dobré."

Genesis 1,24: "Řekl též Bůh: Vydej země duši živou, jednu každou podlé pokolení jejího, hovada a zeměplazy, i zvěř zemskou, podlé pokolení jejího. A stalo se tak."

Genesis 1,30: "(*Bůh také řekl*) »Veškeré zemské zvěři i všemu nebeskému ptactvu a všemu, co se plazí po zemi, v čem je živá duše, dal jsem za pokrm veškerou zelenou bylinu.« A stalo se tak."

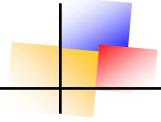
Genesis 9,12-16: "I řekl Bůh: Totoť bude znamení smlouvy, kteréž já dávám, mezi mnou a mezi vámi, a mezi všelikou duší živou, kteréž jest s vámi, po všechny věky. Duhu svou postavil jsem na oblaku, a bude na znamení smlouvy mezi mnou a mezi zemí. A budeť, když uvedu mračný oblak nad zemí, a ukáže se duha na oblaku, že se rozpomenu na smlouvu svou, kteréž jest mezi mnou a mezi vámi a mezi všelikou duší živou v každém těle; a nebudou více vody ku potopě, aby zahladily všeliké tělo. Nebo když bude duha ta na oblaku, popatřím na ni, abych se rozpomenul na smlouvu věčnou mezi Bohem a mezi všelikou duší živou v každém těle, kteréž jest na zemi."

Není tedy žádný důvod se domnívat, že mezi duší zvířat stvořených podle Gn 1,20-25 a duší člověka v Gn 2,7 je nějaký rozdíl (použito je stejného pojmu – *nepes*). Text knihy Genesis nenasvědčuje tomu, že by člověk obdržel mimořádnou (nesmrtelnou) duši a zvířata ne. Jestliže však mají duši i zvířata, museli ji jistě mít i hominidé, kteří byli evolučními předky člověka. Tak jakýpak "náhlý vznik lidství"?

Jaká smrt je "mzdou hříchu"?

Ad 3) Odpověď na tuto otázku zabere poněkud více místa, proto jsem ji zařadil do samostatné kapitoly. Zopakujeme, že podle teorie teistické evoluce existovala tělesná smrt už před Adamem a že Adam s Evou propadli v důsledku jejich hříchu "jen" duchovní smrti – tedy verš Ř 6,23 »Mzdou hříchu je smrt.« se netýká těla, ale jen "duchové duše". Uvedu tři důvody, proč si myslím, že je takový názor zcela nebiblický a v nepřekonatelném rozporu s křesťanskou vírou.

1. Domněnka, že trestem za hřích není tělesná, ale "duchovní smrt", odporuje základnímu exegetickému pravidlu: *Text nemůže znamenat to, co nikdy neznamenal* (přesněji řečeno, *co nemohl znamenat pro původní pisatele resp. čtenáře*). Už jsem uvedl, že Židé neviděli člověka jako nehmotnou duši uzavřenou v hmotném těle (to je helénistický dualismus) a tedy nemohli rozlišovat mezi tělesnou a duchovní smrtí. Smrt chápali kompletně, tj. jak tělesně tak i duchovně. Autor i původní čtenář museli textu rozumět, a tak není jiné vysvětlení, než že Adam propadl nejen duchovní, ale i tělesné smrti. Podle Bible měl Adam původně nesmrtelné tělo (byl nesmrtelnou duší) a smrt před jeho pádem do hříchu nejspíš neexistovala.

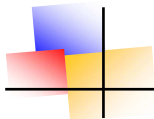

2. Pokud by "mzdou hříchu" byla duchovní, a ne tělesná smrt, proč potom Ježíš nezemřel za naše hříchy jen duchovně? Musel zemřít i tělesně? Duchovní smrt by jistě jako zástupná oběť stačila (Mt 27,46: "Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?"). Proč Ježíš neustále svoji tělesnou smrt (jako oběť) zdůrazňoval? A proč si opakovaně připomínáme při Večeři Páně tato Jeho slova: "Toto jest mé tělo, které se za vás vydává." (1K 11,23-26)? TĚLO, ne "duchová duše". Kdyby tělesná smrt existovala už před hříchem a trestem za hřích by byla smrt duchovní, proč by Kristus neřekl něco v tom smyslu, že "moje 'duchová' duše za vás bude trpět a kvůli vašemu hříchu budu uvržen do míst, kde není Bůh, odloučen od svého Otce." Naproti tomu jsme znovu ujišťováni (Jan 6,53-54): "Ježíš jim řekl: »Amen, amen, pravím vám, nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den.«"

Konečně, význam tělesné smrti potvrzují i apoštol Petr a apoštol Pavel: "On `na svém těle vzal naše hříchy´ na kříž, abychom zemřeli hříchům a byli živi spravedlnosti." (2Pt 2,24), "Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích" (Ř 8,3).

3. Je smrt dobrá? Co je to za otázku, řeknete si, jistě že není. Je spojena se strachem, bolestí, utrpením. Pokud jste byli například na zabíjačce, víte, jak se čuníkovi umřít nechce, jak se bojí, brání, kvičí... Rozhodně neprožívá nic příjemného. A pokud jste viděli umírat nějakého člověka, třeba vám blízkého, také asi nebudete tvrdit, že to bylo "super". Ale přečtěte si první kapitolu Bible – když Bůh stvořil svět, řekl, že "to bylo dobré"! Mohl by to říci, kdyby stvořil vše živé prostřednictvím evoluce a kdyby ve stvořeném světě existovala smrt? Ne. Buď je biblická zpráva o stvoření světa nepravdivá, nebo nemá pravdu evoluční teorie. Nebo snad máme věřit tomu, že Bůh lhal o tom, že "to bylo dobré", nebo dokonce že považuje smrt za dobrou? Byl by to dobrý Bůh, kdyby použil smrt a utrpení v procesu (s)tvoreni? Proč by to dobrý a všemohoucí Bůh dělal, mohl přece ze své moci stvořit svět přímo a okamžitě. Bůh teistické evoluce tudíž nemůže být dobrý a nejspíš ani všemohoucí. V takového Boha já nevěřím a věřit nechci.

V následující části se budu zabývat některými dalšími odkazy, ze kterých rovněž vyplývá, že Bible a teorie (teistické) evoluce nejsou dohromady.

Ježíšův rodokmen.

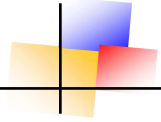
Rodokmen Ježíše Krista najdeme v Lukášově evangeliu (L 3,23-38): "Když Ježíš začínal své dílo, bylo mu asi třicet let. Jak se mělo za to, byl syn Josefa, jehož předkové byli: (*následuje výčet předků*) ... a Adam, který byl od Boha." Lukáš zde uvádí Ježíšovy předky, z nichž vzešla *těla* potomků (nikoli "duchové duše", ty má přece vždy *tvořit Bůh sám*) – ale u Adama (38. verš) předky neuvádí a naopak zmiňuje, že "byl od Boha", tj. nikoli "z opice". Pokud platí evoluce a Adam měl předky (rodiče), musí být rodokmen předložený Lukášem chybný – a tedy Lukáš, autor evangelia a Skutků apoštolů, nevěrohodný.^[8]

Stvořitelské dny a miliony let.

Pavel Javornický píše: "Abychom jako čtenáři Bible mohli přijmout ty *miliardy a miliony let*, je třeba si uvědomit, že "dny" stvoření nebyly dány otáčením Země vůči slunci, že je to název určitých období. Dále je třeba se seznámit s velmi spolehlivou datací stáří hornin, kostí, dřeva apod. pomocí rozpadu radioaktivních prvků."^[2]

Problematiku "stvořitelských dnů" rozeberu o něco níže, zatím chci jen krátce reagovat na "velmi spolehlivou dataci ... pomocí rozpadu radioaktivních prvků". Ve vědě se občas stane, že "spolehlivé a zaručené pravdy" se s rozvojem poznání v průběhu doby ukáží jako nepravdivé, mylné. Například ještě v polovině 19. století byla široce uznávána "spolehlivá" a vědecká teorie abiogeneze.^[9] Nyní tomu nevěří nikdo. Donedávna vědci tvrdili, že Archeopteryx je mezičlánkem v evoluci od plazů k ptákům. Dnes už to netvrdí. Další příklady bychom jistě našli nejen v biologii, ale i v chemii a fyzice. Nicméně uznávám, že radioizotopové metody datování působí *dnes* poměrně věrohodně. Na druhou stranu je třeba podotknout, že existuje řada článků a prací (převážně kreacionistických autorů), které radioizotopové datování přinejmenším vážně zpochybňují.

Pavel Javornický pokračuje: "Pán Bůh málokdy tvořil věci jakoby lusknutím prstu hned. Čtěte pozorně Starý zákon, jak Hospodin budoval svůj vyvolený lid, Izrael... Mohl si Bůh vybrat některý z moudrých a mocných národů starověku, Sumery, Babylóňany, Egypťany nebo Řeky, a vytvořit si z nich náhlým obrácením svůj svatý lid? Mohl k nim třeba poslat proroka jako byl Jonáš, oni by všichni usedli do popele pokání...a vidíte, ani po té skvělé Jonášově

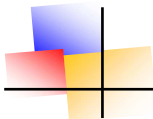

missi se z Asyřanů nestal lid Boží... Hospodin postupoval trpělivě po tisíciletí." [2]

Ano, ale takto je budování Izraele také v Bibli zaznamenáno. Žádný biblický text neříká, že Izrael se stal lidem vyvoleným lusknutím prstu, ani že Izraelci ihned obdrželi zemi zaslíbenou. Ovšem se stvořením světa je to jinak. Zde čteme, že *Bůh řekl, a stalo se*. To lze těžko chápat tak, že Boží příkaz se pomalu plnil milióny let. A nikdo z původních ani pozdějších čtenářů to tak jistě nechápal.

Podívejme se na jiný stvořitelství zázrak, který se rovněž udál "v okamžiku". Na svatbě v Káni Galilejské Ježíš proměnil vodu ve víno (J 2,1-12). A jak jistě víte, bylo to víno lahodnější, než které bylo podáváno na začátku svatby. R. Wiskin^[10] dává tento příběh do zajímavé souvislosti se stvořením "nebe a země" a úvahami o jejich stáří. Muž, který víno stvořené z vody pochválil a ocenil, byl jistě znalcem vína (byl správcem hostiny). Pokud by se ho někdo zeptal, jak staré je to víno, nejspíš by odpověděl, že je dobře vyzrálé a tipnul by nějaký dobrý ročník. Jenomže by se mýlil, neboť to víno bylo staré několik minut! Mělo tedy zdánlivé stáří. Není v tom ale podvod? Nikoli, ve verši 9 je přece napsáno, že služebníci věděli, odkud víno pochází. Wiskin se domnívá, že i nebe (vesmír) a země mohou mít "zdánlivé stáří". Měřeno metodami založenými na dnešních znalostech přírodních zákonů vychází, že musí být velmi staré. Není to přitom podvod, kterého by se Bůh dopustil na člověku (vědci), protože služebníci vědí. Bůh to nechal zapsat, a kdo chce, smí tomu věřit.

Přestože jsem ochoten věřit tomu, že nejen Země, ale i celý Vesmír byly stvořeny v krátkém čase a vykazují jen "zdánlivé stáří", Wiskinova argumentace mě zcela nepřesvědčila. Stejně tak je podle mého názoru možné, že Bůh tvořil Vesmír miliardy let. "Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi" - to je startovací pozice, od níž se počítá formování země a života na ní, které trvalo, jak věřím a jak se pokusím obhájit, 6 kalendářních dnů. V té době ale už byl možná Vesmír docela starý a Bůh si s ním řádně "vyhrál". Mějme na paměti, že "jeden den je u Pána jako tisíc let a tisíc let jako jeden den!" (2 P 3,8). Na druhou stranu formulace, že "země byla pustá a prázdná" nejspíš vyjadřuje, že byla stvořena "z ničeho" spolu s ostatním vesmírem, a to naráz, Božím slovem (viz Žd 11,3), takže bychom se neměli nutně domnívat, že na onom "počátku" už měla za sebou nějakou dlouhou historii.

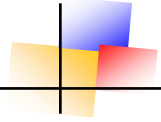
Otázka stáří (Vesmíru, hvězd, hornin, zkamenělin) pro mě zůstává otevřenou a vědecké argumenty svědčící pro vysoké stáří, tj. proti doslovnému biblickému chápání vzniku světa a života na Zemi, považuji za velice závažné. Výsledky získané radiometrickým datováním hornin se ne vždy daří rozumně kreacionisticky vysvětlit (ale to je na další dlouhé povídání). Dokonce i model "zdánlivého stáří" selhává například v případě datování vyvřelé horniny, která vznikla ztuhnutím magmatu určitě až po usazení vrstev sedimentárních hornin se zkamenělinami, a tedy musí být mladší než zkamenělí tvorové, přičemž její stáří naměřené radioizotopovou metodou je řádově v milionech let. O "zdánlivém stáří" lze uvažovat u hornin stvořených během stvořitelského týdne, u mladších hornin je to obtížné. Jsou tedy jen dvě možnosti – buď je hornina skutečně stará milióny let, nebo jsou vědecké metody zjišťování stáří z nějakého důvodu chybné. Koneckonců, tato otázka dělí tábor kreacionistů na dvě skupiny – stoupence teorie mladé Země a stoupence teorie staré Země.^[11] Oba tábory ale odmítají, že by Bůh tvořil svět pomocí (řízené) evoluce.

Exodus 20,11: "V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý."

Jak máme tomuto Božímu výroku rozumět? Byly to kalendářní dny, jak je známe dnes, nebo 6 dlouhých (geologických) období? Odpověď na tuto otázku přináší například článek Richarda Wiskina^[10]. Zde je jeho argumentace ve zkrácené a upravené podobě:

"Je nutno použít běžné metody biblické exegeze – zkoumání textu – a podívat se, jak se v biblickém Starém Zákoně (a v hebrejštině vůbec) používá slovo den a jakého významu může toto slovo v různých souvislostech nabývat. ... Den se hebrejsky řekne "jom". (*Toto slovo*) může být použito obrazně – *den* znamená obrazně nějaké delší období – nebo může být použito doslovně – jako den o 24 hodinách."

O tom, že se slovo "jom" v Bibli používá také obrazně pro delší období, není pochyb. Například *den Hospodinův* v Iz 2,12; 13,6.9; Ez 30,2-3; Jl 1,15; 2,1.2.11; 3,4; 4,14... Doslovný význam, to znamená kalendářní den daný otočením Země kolem své osy, má slovo "jom" všude tam, kde se spolu s tímto pojmem vyskytují slova "večer" nebo "jitro" (Nu 9,15.21; Dt 16,4; Sd 19,9; Ex 12,18; Lv 15,19; 23,5.32; Nu 9,3.5.11; Ez 12,4.7; Ex 10,13; Lv 7,15; 22,30; Jb 1,5) nebo kde se v textu vedle slova "jom" vyskytuje řadová číslovka (Gn 7,11;

8,4.5.13; 40,20 a jinde). Obojí je splněno u všech dnů stvořitelského týdne (Gn 1,3 až Gn 2,3).

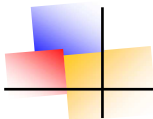
Doslovně musíme slovo "jom" chápat i všude tam, kde se vyskytuje v množném čísle, zejména pokud je uveden počet dnů (Gn 1,14; 7,4.10.12; 8,6.10.12; 29,20 a na dalších místech). Žádný jiný výklad proto není možný ani v případě Ex 20,11 ("V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich..."). Jak píše Wiskin^[10]: "Tento text pochází navíc z Desatera přikázání, o kterých Bible říká, že Bůh sám je napsal svým prstem do kamene. Je to to jediné, co Bůh sám napsal. Kde bereme právo na to, abychom řekli, že to byla dlouhá období, když Bůh sám napsal, že to bylo 6 našich kalendářních dnů? Což Bůh neznal slovo 'období'?"

Stvoření ženy.

Genesis 2,21-23: "I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem. A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. Člověk zvolal: »Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest.«"

Tenhle příběh patří k těm nejzáhadnějším a nejneuvěřitelnějším z celé Bible. Každý, kdo si ho kdy přečetl, se musel ptát: Skutečně se to takto událo, nebo je to jen obraz či dokonce pouhá báchorka? Jaký má ten text význam? Co znamenal pro původní čtenáře a co znamená pro nás? Asi nepřekvapí, že stoupenci teistické evoluce (ale nejen ti) vnímají stvoření ženy z Adamova žebra skutečně jenom obrazně. Například na internetu jsem o tom našel tento text:

"Obraz žebra ukazuje na bytostnou rovnost, poslání a určení. Žebro chrání nejdůležitější lidské orgány, je důležité pro jejich dobrou funkci. Hebrejský výraz "cela" je pouze na tomto místě překládán jako "žebro". Jinde znamená bok, boční stěnu oltáře, chrámu... Právě obraz chrámu je vhodný, má-li muž a žena být obrazem Božího chrámu. Stvoření ženy z žebra, z boku, poukazuje také na určitou souvislost s jejím posláním. Má stát muži po boku, být mu odpovídající pomocnicí, a tedy plnohodnotným protějškem. Talmud k obrazu stvoření ženy "z žebra" dává následující výklad: »Bůh nestvořil ženu z hlavy muže, aby mu poroučela, ani z jeho nohou, aby byla jeho otrokyní, nýbrž z jeho boku, aby byla blízko jeho srdci.« Podobně také výrazy "kost z mých kostí, tělo z mého těla" vyjadřují vnější i vnitřní jednotu a společenství. Takto byl hebrejským literárním stylem vyjádřen nejužší vztah mezi dvěma lidmi."^[12]

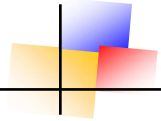

Tento výklad je velmi poutavý, logický a smysluplný, nicméně se nemohu zbavit přesvědčení, že příběh popisovaný v Genesis, je současně popisem skutečné události, která byla autorovi textu zjevena (nebo snad předána ústní tradicí, na jejímž počátku mohl být i samotný Adam??). Je to sice popis subjektivní, z autorova úhlu pohledu a my mu dnes nemusíme plně rozumět, ale přesto se to stalo. Způsob stvoření ženy v sobě nese jistou symboliku a má jistě vyjadřovat a připomínat, jak to mezi mužem a ženou je (má být). Ale tady pravděpodobně nejde jen o obraz.

Rozbor textu Gn 2 (včetně veršů 21-23) ani typ žánru nenasvědčuje, že jde o nějaký literární obraz, typický například pro poezii. Zde se jedná o vyprávění a to se zpravidla snaží popsat skutečné události. Příběh stvoření Evy z Adamova žebra může mít značný teologický přesah a může pro nás být symbolem vztahu mezi mužem a ženou, ovšem nic nás nevede k závěru, že původní čtenáři nechápali tento příběh doslova. Naopak, z 1. listu Korintským vyplývá, že tak tomu věřil i apoštol Pavel, neboť napsal: "Vždyť muž není z ženy, nýbrž žena z muže. Muž přece nebyl stvořen pro ženu, ale žena pro muže." (1K 11,8-9). A tak i zde platí, že *text nemůže znamenat to, co nikdy neznamenal*.

Koneckonců, pokud byste přistoupili na to, že příběh není reálnou událostí, ale jen ilustrací, obrazem, potom byste se pustili na velmi tenký led, neboť byste za obraz mohli považovat i mnohé další události zachycené v biblickém vyprávění. Například svádění člověka k hříchu hadem – stalo se to tak, nebo je to jen obraz? Existovali vůbec nějaký Adam a Eva, skrze které vstoupil do světa hřích? A co potopa světa, svádění Josefa Putífkou, 10 ran egyptských, smrt prvorozeňat a mocné vyvedení z Egypta, rozestoupení Rudého moře, přechod Hebrejů a následné utonutí egyptské armády – je to realita, nebo vymyšlené příběhy, které mají jen něco ilustrovat? A jaký máte názor na nasycení pěti tisíců lidí pěti chleby a dvěma rybami – skutečnost nebo jen tradovaný příběh? Přijel vůbec Ježíš do Jeruzaléma na oslu? Kráček po vodě? Neříká náhodou Ježíšova smrt a vzkříšení také jen obrazným vyjádřením čehosi? Co je vlastně v Bibli míněno jako "hebrejská ilustrace" a co jako realita?

Bible tedy říká, že Bůh stvořil ženu z žebra muže – fakticky, fyzicky. Neříká-li to pravda, potom je minimálně 2. kapitola Genesis zpochybněna. A pokud připustíme, že i výše zmíněné příběhy mohou být jen obrazy, a ne skutečnými událostmi, potom je zpochybněna celá podstata Bible a celá křesťanská víra.

V knize Jak číst Bibli^[13] se na stranách 74-75 píše: "Starozákonní vyprávění nejsou alegorie či příběhy plné skrytých významů. ... vyprávění neodpovídají na všechny naše otázky o daném problému. Jsou omezeny svým hlediskem a podávají nám jen část z celkového obrazu toho, co Bůh dělá v dějinách. Musíme se naučit spokojit se s tímto omezeným pochopením a v mnoha bodech přibrzdit svou zvědavost, jinak se začneme tak usilovně snažit číst mezi řádky, že budeme do příběhů vnášet to, co tam není, a dělat alegorie z toho, co jsou ve skutečnosti historické záznamy."

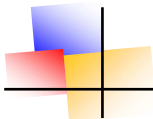
Ježíš cituje Mojžíše (knihu Genesis).

Matouš 19,3-6: "Tu k němu (*Ježíši*) přišli farizeové a pokoušeli ho: »Je dovoleno propustit manželku z jakékoli příčiny?« Odpověděl jim: »Nečetli jste, že Stvořitel od počátku `muže a ženu učinil je´?« A řekl: »`Proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své manželce, a budou ti dva jedno tělo´; takže již nejsou dva, ale jeden. A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuje!«"

Když Ježíš v Mt 19,4 cituje Mojžíše (Gn 1,27), mluví zde o počátku: "Bůh od POČÁTKU jako 'muže a ženu učinil je'." Nebylo to po milionech let vývoje, ale na počátku. Je snad tím počátkem vznik sexuality u dávného evolučního předka? To bychom ale samce a samice těchto zvířecích předků sotva nazvali "mužem a ženou". A má-li tím počátkem být "vložení duchové duše" do již existujících "předlidí", jaké pohlaví před tím tito preadamité měli? Byli to snad androgyni^[14]? Vždyť až od této chvíle ("od počátku") jsou učiněni jako muž a žena!

Matouš 24,36-39: "O onom dni a hodině však neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn; jenom Otec sám. Až přijde Syn člověka, bude to jako za dnů Noé: Jako tehdy před potopou hodovali a pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noé vešel do korábu, a nic nepoznali, až přišla potopa a zachvátila všechny - takový bude i příchod Syna člověka."

Pokud nejsou pravdivé příběhy o Stvoření (Gn 1 a Gn 2) a o Potopě světa (Gn 6 a Gn 7), potom Ježíš odkazoval na nepravdivé texty a je buď lhář nebo blázen vydávající se za Božího syna, který ale neznal pravdu. Nechal by pravdivý a vševědoucí Bůh svého Syna mluvit nepravdu? Neučí snad Písmo, že Ježíš je Pravda? Postava Ježíše by se tak rázem stala nevěrohodnou a zpochybněno by tak bylo i jeho božství. Ježíš zde totiž rozhodně nemluví v podobenství, ty příběhy

bere jako reálné události. Kdyby to měla být jen ilustrace, potom i texty o konci světa a příchodu Páně mohou být jen ilustrací a není se vlastně čeho bát...^[15]

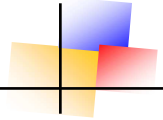
Závěr.

Častou reakcí na nejrůznější spory na téma evoluce versus stvoření bývá konstatování, že Bible není kniha přírodovědecká, ale teologická. S tím lze souhlasit. Ovšem souhlasit už nelze s relativizováním pravdy. Není přece pravda teologická a pravda vědecká. Pravda je jen jedna! A jak jsem se snažil ukázat, není možné, aby platilo Boží slovo a zároveň evoluční teorie. Jako biolog vnímám, že argumenty moderní vědy jsou mnohdy silné a přesvědčivé a že v některých případech velmi znesnadňují věřit tomu, co je v Písmu napsáno. Naproti tomu existuje velké množství vědeckých poznatků, které mě utvrzují v přesvědčení, že evoluční teorie se ve většině základních předpokladů mýlí.

Je v naprostém pořádku, pokud je někdo na základě vědeckých faktů přesvědčen o platnosti evoluční teorie. Ať ji tedy přijme za svou, ale ať kvůli tomu nepitvoří Bibli a křesťanství. Ať se každý svobodně rozhodne, zda uvěří těm "neuvěřitelným" biblickým příběhům starým tisíce let, které "neharmonizují" s moderní vědou, ale dávají hluboký smysl i v současnosti. Každý si musí vybrat, čemu dá přednost a čemu chce věřit, ale "nikdo nemůže sloužit dvěma pánům" (Mt 6,24), i když tenhle výrok řekl Ježíš v jiné souvislosti.

Na závěr bych chtěl povzbudit každého, kdo má odvalu věřit slovům Bible, jak byla zapsána, i když je to v dnešním světě považováno za bláznovství a pošetilost, tupost a naivitu, nerozum a nevědeckost nebo dokonce zbytečnost. Přečtěte si 11. kapitulu epistolou Židům, abyste věděli, že Bůh žehná těm, kdo věří. A znovu připomínám slova Pána Ježíše, zaznamenaná v Janově evangeliu 5,46-47: "Kdybyste opravdu věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně. Nevěříte-li tomu, co on napsal, jak uvěříte mým slovům?"

Římanům 1,18-25: "Boží hněv se zjevuje z nebe proti každé bezbožnosti a nepravosti lidí, kteří svou nepravostí potlačují pravdu. Vždyť to, co lze o Bohu poznat, je jim přístupné, Bůh jim to přece odhalil. Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu. Poznali Boha, ale nevzdali mu čest jako Bohu ani mu nebyli

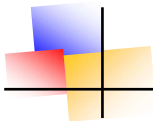

vděčni, nýbrž jejich myšlení je zavedlo do marnosti a jejich scestná mysl se ocitla ve tmě. Tvrdí, že jsou moudří, ale upadli v bláznovství: zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáků a čtvernožců a plazů. Proto je Bůh nechal na pospas nečistým vášním jejich srdcí, takže zneuctívají svá vlastní těla; vyměnili Boží pravdu za lež a klanějí se a slouží tvorstvu místo Stvořiteli - on budiž veleben na věky! Amen."

2. Petrův 3,3-7: "Především vám chci říci, že ke konci dnů přijdou posměvači, kteří žijí, jak se jim zachce, a budou se posmívat: »Kde je ten jeho zaslíbený příchod? Od té doby, co zesnuli otcové, všechno zůstává tak, jak to bylo od počátku stvoření.« Těm, kdo toto tvrdí, zůstává utajeno, že dávná nebesa i země byly vyvolány slovem Božím z vody a před vodou chráněny. Vodou byl také tehdejší svět zatopen a zahynul. Týmž slovem jsou udržována nynější nebesa a země, dokud nebudou zničena ohněm; Bůh je ponechal jen do dne soudu a záhuby bezbožných lidí."

"Nenechte svůj mozek zatemnit panujícími vědeckými názory!"

Alexander Fleming

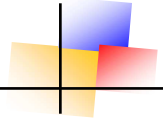
Poděkování a dodatek.

Za pečlivé pročtení a připomínky k textu děkuji svojí ženě a také Davidu Beňovi, se kterým jsme o zmiňovaných tématech vedli rozsáhlou diskusi. Považuji za poctivé Vás seznámit ještě s jednou spekulací, o které jsme (nikoli jako první) uvažovali a která zřejmě jako jediná nabízí možnost, že tělesná smrt je důsledkem hříchu a zároveň že existovala už před Adamem, tedy před prvním hříchem.

Což kdyby to bylo takhle: Miliony let trvající evolucí hominidů, kteří byli smrtelní, vytvořil Bůh Adama a Evu. Ti měli rodiče, kteří také časem zemřeli. Smrt ale nikoho neděsila, nebyla spojena s bolestí a utrpením, nebyla negativní, ale milosrdná a v podstatě "příjemná", přirozená, normální. Bůh tedy mohl o stvořeném světě prohlásit, že "to bylo dobré", i když ve světě existovala smrt. A Bůh si Adama a Evu vyvolil a přivedl je do zahrady Eden, kde jim dal k dispozici úplně všechno, co potřebují pro plnohodnotný život. A dal jim i ovoce ze stromu života, jakýsi elixír mládí. Tím dostali Adam s Evou možnost žít věčně, zřejmě bylo třeba se jen občas ze stromu života najíst. Jenomže neuposlechli Boha, zhřešili a "propadli smrti" – byli vyhnáni ze zahrady a už tam neměli přístup: "Nepřipustím, aby vztáhl

(člověk) ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky." (Gn 3,22). Takže Adam a Eva promarnili svoji šanci žít věčně a vrátili se ke smrtelnosti svých předků, ovšem nyní už s bolestí a utrpením a za trest.

Proč této verzi nevěřím? Tak například proto, že apoštol Pavel pro účely výkladu Kristova vzkříšení vyvozuje z knihy Genesis toto: "Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt;" (Ř 5,12). Podle Pavla tedy smrt vešla do světa až s hříchem. A konečně, nejen v přírodních vědách jsme zvyklí uplatňovat princip logické úspornosti známý jako Occamova břitva^[16], podle kterého je lépe upřednostňovat takové vysvětlení, které je ze všech možných vysvětlení nejméně komplikované^[17]. Abychom vysvětlili Gn 2,17 ("propadneš smrti" či "smrtí umřeš") jako důsledek neuposlechnutí Boha, nepotřebujeme nutně uvažovat o existenci smrti (nota bene bezbolestné) před tímto hříchem a spekulovat o tom, že Adam s Evou se vyvinuli z evolučních předků a že stvoření Adama z prachu země a stvoření Evy z Adamova žebra jsou jen symbolické obrazy. Taková složitá vysvětlení je třeba Occamovou břitvou odříznout a přijmout mnohem jednodušší verzi, totiž že Bůh v šesti dnech stvořil svět, kde smrt neexistovala, ale vstoupila do světa až s Adamovým hříchem. Jinými slovy, hypotéza o tom, že Adam a Eva byli ze své přirozenosti smrtelní a jednoho krásného dne dostali šanci udržovat svá těla na živu věčně, je složitější (a tedy pravděpodobně nesprávná), než představa, že byli stvoření rovnou jako nesmrtelní.

Poznámky.

[1] Podle teorie teistické evoluce vznikl Vesmír, Země i život na ní dlouhým evolučním procesem, který ale naplánoval (a řídil) Bůh. Názory se různí v tom, jak často a zda vůbec Bůh v průběhu evoluce zasahoval.

[2] RNDr. Pavel Javornický, CSc.: Když se věda s vírou nehádá. *Charitativní vydavatelství Testament 2008.*

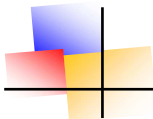
[3] Smrt si zde ale nesmíme představovat tak, jak ji známe z přísně biologického hlediska. Lze si představit, že jednotlivé buňky, například pokožky, postupně umíraly a byly nahrazovány novými, stejně jako se to děje dnes. Rovněž rostliny umíraly už před Adamovým pádem do hříchu, neboť sloužily lidem a živočichům za pokrm. Walter J. Veith ve své knize Genesis konflikt (*Maranatha o.s., 2008*) napsal:

"Ačkoli jsou rostliny složeny z živých buněk, a tím pádem jsou živým jídlem, nejsou reprezentanty stejné kategorie života jako živočichové a člověk. Ti byli stvořeni na rozdíl od rostlin jako „duše živá“. Smrt jako následek hříchu se odkazuje právě na „živou duši“."

Co všechno za živočichy lze počítat mezi duše živé, to si netroufám ani odhadovat. Určité vodítko bychom mohli najít ve verši Leviticus 17,11. V ekumenickém překladu zní: "V krvi je život těla. Já jsem vám ji určil na oltář k vykonávání smířčích obřadů za vaše životy. Je to krev; pro život, který je v ní, se získává smíření." Stejný verš z Bible kralické: "Nebo duše všelikého těla ve krvi jest, já pak oddal jsem vám ji k oltáři, k očišťování duší vašich. Nebo sama krev na duši očišťuje." Zdá se tedy, že duše by nějak mohla souviset s krví. Přesto, budete-li procházet systém živočišné říše, nenajdete asi místo, kde byste určili hranici a řekli: "Toto jsou živé duše a toto ne." Kam byste zařadili třeba ryby, mihule, kopinatce, žížaly? Co hmyz, patří mezi živé duše? Jestli ano, to potom Adam nemohl zašlápnout ani mravenečka... Tady vidíte, že se za současných znalostí nikam dál nepohneme. Asi nemá smysl snažit se na to přijít. Snad by to mohlo být i tak, že "živé duše" prožívají, pociťují emoce, cítí bolest apod. Ostatní jsou "živé stroje", které sice taky reagují na podněty a "zdánlivě" něco cítí, nicméně to může být "jen program". To je ovšem čirá spekulace.

[4] Marek Orko Vácha (2004: Šestá cesta - O havranech, o lilích a o mnohem vzácnější cestě; podle Javornického 2008)

[5] Prof. Maciej Giertych, donedávna nezařazený poslanec Evropského parlamentu, vystupuje ve vědeckém světě jako kritik evoluční teorie. Je věřícím katolíkem a ve sporu mezi zastánci evoluce a stvoření se začal angažovat poté, co si v učebnicích svých dětí přečetl, že největší důkazy pro evoluční teorii vycházejí z genetiky. Jelikož je genetika jeho hlavním vědeckým oborem a přednášel ji na univerzitě (byl též předsedou oddělení genetiky na Polské akademii věd), nemohl s tím souhlasit. Věděl, že tento vědní obor žádné důkazy pro evoluční teorii neposkytuje. 11. října 2006 uspořádal v Evropském parlamentu slyšení o slabých místech evoluční teorie, načež se stal středem mnoha mediálních útoků. Rozhodl se tedy napsat

publikaci s názvem "Vyučování evoluce v evropských školách", aby vysvětlil, co jej k opozici vůči evoluční teorii vede.

[6] Maciej Giertych: Vyučování evoluce v evropských školách. *Zdroj:* <http://kreacionismus.cz/node/155>, <http://www.freewebs.com/paprsekx/index2.htm>.

[7] Nový biblický slovník. *Návrat domů, Praha 2006.*

[8] Problematika rodokmenů je poměrně složitá. Ke zpochybňování Ježíšova rodokmenu může vést například to, že v linii od Davida k Josefovi, Ježíšovu otci *de iure*, se rodokmen podle Lukáše (3,23-38) a rodokmen podle Matouše (1,1-17) značně rozcházejí. Pravděpodobně záleží na tom, z jakých zdrojů oba evangelisté čerpali, ale to ponechme odborníkům. Obecně se nicméně předpokládá, že ani Matouš ani Lukáš si ta jména nevymysleli, ale že sestavili rodokmen na základě skutečných údajů. Věrohodnosti Ježíšova rodokmenu neubírá ani skutečnost, že starověké rodokmeny byly často kráceny, tzn. že některá jména byla vynechána – viz [11]. Tohle všechno jsou však pouze "kosmetické vady" proti tvrzení, že "Adam byl od Boha". To nelze vysvětlovat nějakou chybou nebo dobovými zvyklostmi, to je buď pravda, nebo lež.

[9] Teorie abiogeneze předpokládala, že živé organismy stále vznikají samovolně z neživé hmoty.

[10] Richard Wiskin: Jak dlouhý byl den stvoření? *Sborník Slovo a poznání, vydavatelství JAMI, Havířov 1993.*

[11] Nízké stáří Země více vyhovuje studiu rodokmenů v knize Genesis. Pokud jde o již zmiňované krácení rodokmenů, budu zde citovat dvě místa z Nového biblického slovníku (*Návrat domů, Praha 2006*). Ze strany 872: "Nemáme tedy žádný důvod k domněnce, že biblické rodokmeny jsou kompletní, neboť jejich úkolem bylo dospět ke konkrétnímu předku, čehož lze dosáhnout i při vynechání některých jmen, nikoli výhradně pomocí přesné chronologie. Dopustili bychom se chyby, kdybychom některé postavy zavrhlí jako legendy, personifikace kmenů či božstev nebo jako pouhou fikci, protože stále přibývá důkazů o tom, že i jiné podobné záznamy mají faktický základ." A ze strany 329: "Zkrácení rodokmenu nesnižuje ideologicky jeho cenu jako článku řetězu, jak lze snadno ukázat na analogických pramenech z Blízkého východu."

Pojem "syn" může být v jazycích starověkého Blízkého východu (semitských, babylonských) rozšířen i na vnuka či další potomky, a tak z textu rodokmenu nemusí být vynechání několika jmen vůbec patrné. A to ani v případě, je-li zde uvedeno, že "zplodil syna", neboť slovo "zplodil" se rovněž používalo i ve vztahu k pozdějším generacím. V rodokmenech byla uváděna především jména těch předků, kteří byli něčím významní nebo známí. A tak například verše z Genesis 5,25-26 ("Ve věku sto osmdesáti sedmi let zplodil Metúšelach Lámecha. Po zplodění Lámecha žil Metúšelach sedm set osmdesát dvě léta a zplodil syny a dcery.") nejspíš nevylučují možnost, že Lámech nebyl

Metušelachovým synem, ale třeba vnukem či pravnukem. "Zplodil syny a dcery" je pak možno chápat i tak, že se mu rozrůstalo potomstvo – vnučata, pravnučata, prappravnučata...). Ovšem i tohle jsou možná jen spekulace. Přesto je zřejmé, že rodokmeny jsou sestaveny na reálném základě. Sice je vlivem jejich krácení není možné bezpečně použít jako podklad pro chronologii (biblická potopa patrně nastala dříve než před 4,5 tisíci lety a stvoření světa dříve než před 6 tisíci lety), neměli bychom se však domnívat, že rodokmen v Gn 5 a 11 zahrnuje dobu delší než několik desítek tisíc let (např. jeden ze sumerských seznamů panovníků vládnoucích před potopou, jehož první část se podobá Adamovu rodokmenu, udává dobu jejich kralování 43 200 let). Prostor na statisíce a miliony let tu zkrátka není.

[12] Marie Klašková: Manželství – muž a žena při stvoření. *České katolické biblické dílo* (www.biblickedilo.cz).

[13] Gordon D. Fee & Douglas Stuart: Jak číst Bibli s porozuměním. *Návrat domů, Praha 2005, druhé vydání.*

[14] Podle některých rabínských výkladů byl nejdřív stvořen jenom Adam, a to jako muž i žena - tedy jako oboupohlavní bytost, tzv. androgyn. Pak od něj Bůh oddělil žebro (hebrejské slůvko, znamenající žebro, lze překládat také jako „druhá strana“) a z něj stvořil Evu. Oba jsou tedy dílem stejné původní bytosti a jen spolu jsou celí. (Mýtus o androgynech vypráví řecký básník Aristofanés v Platónově spise Symposion.)

[15] Všimněte si, že když Ježíš cituje z knihy Genesis příběhy o Stvoření a Potopě, nevykládá je, nýbrž z nich vyvozuje určité závěry, které se mu "hodí" pro jeho učení. Argumenty postavené na citaci textů Tóry měly jistě velkou váhu. Nicméně z toho nevyplývá, že Ježíš nutně považoval citované příběhy za přesný historický popis událostí. Určitě je ale mohl využít pro poučení, podobně jako se můžeme poučit například z nějaké (vymyšlené) bajky. I tak se ale domnívám, že Ježíš i jeho posluchači těm příběhům věřili doslova.

[16] Podle Williama z Ockhamu (1287 – 1347), františkánského logika.

[17] Jiný způsob interpretace Occamovy britvy: Předpoklady, které nejsou pro dosažení výsledků nezbytné, do teorie nepatří.

Prevzaté z časopisu Zápas o duši, č. 104, apríl, 2010 (<http://zod.reformace.cz>) a vydané so súhlasom autora.

